

Wybierz swój ekoschemat

Spis treści

Wybierz swój ekoschemat	4
I. Ekoschemat rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi	5
II. Ekoschemat obszary z roślinami miododajnymi	12
III. Ekoschemat retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych	12
IV. Ekoschemat prowadzenie produkcji roślinnej w systemie integrowanej produkcji roślin	13
V. Ekoschemat biologiczna ochrona upraw	14
VI. Ekoschemat dobrostan zwierząt	15
Lochy	21
Tuczniaki	23
Krowy mamki utrzymywane w pomieszczeniach lub w budynkach	25
Krowy mamki utrzymywane w systemie otwartym	27
Opasy	28
Owce	30
Kozy	31
Konie utrzymywane w pomieszczeniach lub budynkach	32
Konie utrzymywane w systemie otwartym	33
Kury nioski	34
Kurczęta brojlery	35
Indyki utrzymywane z przeznaczeniem na produkcję mięsa	36
Zwierzęta utrzymywane zgodnie z systemem rolnictwa ekologicznego	37
Jakie wsparcie można otrzymać	38

Wydawca:

Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
53-033 Wrocław, ul. Zwycięska 8, tel. 71 339 80 21

Opracowanie:

Anna Kuriata-Rajska, Małgorzata Wajtkus
Dział Ekonomiki i Zarządzania Gospodarstwem Rolnym, DODR

Redakcja i korekta:

Agnieszka Siegel
Dział Metodyki Doradztwa, Szkoleń i Wydawnictw, DODR

Opracowanie graficzne i skład:

Ewa Kutkowska
Dział Metodyki Doradztwa, Szkoleń i Wydawnictw, DODR

Zdjęcie na okładce: wolny dostęp

Nakład: 1000 sztuk

Wrocław 2023

WYBIERZ SWÓJ EKOSCHEMAT

Od 2023 roku zaczął obowiązywać w Polsce Plan Strategiczny Wspólnej Polityki Rolnej (PS WPR). Nowa perspektywa budżetowa wprowadziła zmiany dotyczące kierunków i ich finansowania. Działania te mają przyczynić się do łagodzenia zmian, klimatu i przystosowania się do nich, wspierać zrównoważony rozwój i ochronę zasobów naturalnych – wody, gleby, powietrza oraz ochrony bioróżnorodności.

WPR jest oparta na dwóch filarach płatności:

- Pierwszy filar – finansowany z funduszu gwarancji rolnych EAGF ma zapewnić opłacalność produkcji i prawidłowe funkcjonowanie rynku. Obejmuje płatności bezpośrednie dla rolników oraz środki mające na celu regulację lub wspieranie rynków rolnych, promowanie produktów rolnych na rynku wewnętrznym Wspólnoty i w krajach trzecich.
- Filar drugi, finansowany z funduszu restrukturyzacji rolnictwa obejmuje działania np. interwencje rolnośrodowiskowe, rolnictwo ekologiczne, inwestycje, działania skierowane do młodych rolników, zalesianie itp. W filarze tym mamy zobowiązania wieloletnie, najczęściej 5–letnie.

Prośrodowiskowym elementem płatności bezpośrednich są ekoschematy, które są obowiązkowe dla państwa członkowskiego, ale dobrowolne dla rolnika. Budżet przeznaczony na ekoschematy stanowi minimum 25% kwoty płatności bezpośrednich na rok (średnio w latach 2023-2026 jest to 884 mln euro/rok). To dwa razy tyle, ile łącznie wydawano co roku na interwencje rolno-środowiskowo-klimatyczne i interwencję „Rolnictwo ekologiczne” (ok. 440 mln euro/rok). Stawki płatności w ramach ekoschematów są podawane w euro i przeliczane na złotówki według kursu na ostatni dzień roboczy września danego roku.

Ekoschematy to roczne, płatne praktyki, dostosowane do warunków i potrzeb krajowych, ale poddane ocenie przez Komisję Europejską pod kątem realizacji celów środowiskowych i klimatycznych nowej WPR – ochrony zasobów gleby, wód, klimatu, dobrostanu zwierząt, różnorodności biologicznej w produkcji rolnej. Służy temu przede wszystkim ekoschemat „Rolnictwo węglowe”, w ramach którego rolnicy z ośmiu dostępnych praktyk będą mogli wybierać te, które najlepiej odpowiadają na ich potrzeby.

W ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR) wprowadzono 5 ekoschematów powierzchniowych oraz ekoschemat dobrostan zwierząt.

I. EKOSCHEMAT ROLNICTWO WĘGLOWE I ZARZĄDZANIE SKŁADNIKAMI ODŻYWCZYMI

Płatności do rolnictwa węglowego i zarządzania składnikami odżywczymi obejmują 8 praktyk. Praktyki te są objęte systemem punktowym.

Praktyki w ramach płatności do rolnictwa węglowego i zarządzania składnikami odżywczymi:

- **Praktyka Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt – 5 pkt**

Celem praktyki jest ochrona bioróżnorodności poprzez właściwe gospodarowanie na TUZ. Punkty są przyznawane do powierzchni trwałych użytków zielonych, położonych poza obszarem Natura 2000 posiadaczom zwierząt trawożernych, których obsada w gospodarstwie musi wynosić co najmniej 0,3 DJP/ha TUZ i maksymalnie 2 DJP/ha TUZ w terminie od 1 kwietnia do 30 września. Dodatkowo, rolnicy nie mogą zaorywać TUZ w okresie realizacji praktyki.

- **Praktyka Międzyplony ozime/wsiewki śródplonowe – 5 pkt**

Celem jest poprawa stanu gleby i jej ochrona. Międzyplony mają za zadanie pokrycie gleby roślinnością, szczególnie w okresach neowaligicznych, w których gleby są narażone na erozję. Dzięki temu ograniczają wymywanie składników do wód podziemnych. Mają także znaczący wpływ na ochronę zasobów naturalnych gleb, w szczególności poprzez zwiększenie substancji organicznej w glebie. Uprawa międzyplonów oraz wsiewek śródplonowych może zwiększać pochłanianie CO₂ w rolnictwie, poprzez wiązanie go w materii organicznej.

Praktyka polega na:

- **UTRZYMYWANIU:**
 - ✓ **Wsiewek** roślin bobowatych drobnonasiennych lub mieszanek z udziałem takich roślin w uprawę w plonie głównym co najmniej do wysiewu kolejnej uprawy w plonie głównym lub przez co najmniej 8 tygodni od dnia zbioru uprawy w plonie głównym. Rolnik ma 7 dni od dnia zbioru uprawy głównej na przesłanie do ARiMR oświadczenia o dacie zbioru lub
 - ✓ **Międzyplonów ozimych** w formie mieszanek utworzonych z co najmniej 2 gatunków roślin (zbóż, oleistych, pastewnych, bobowatych drobnonasiennych, bobowatych grubonasiennych, miododajnych – z wyłączeniem mieszanki złożonej wyłącznie z gatunków zbóż), wysianych w terminie od 1 lipca do 1 października i utrzymywanych co najmniej do 15 lutego następnego roku. W okresie utrzymania międzyplonu ozimego dopuszcza się jego mulczowanie, jednak nie wcześniej niż po 15 listopada. Międzyplony ozime nie mogą stanowić uprawy głównej w kolejnym roku,
 - ✓ **Zakazie stosowania środków ochrony roślin** na międzyplonach ozimych – przez okres ich utrzymania, a w przypadku wsiewek śródplonowych – od momentu zbioru uprawy w plonie głównym przez co najmniej 8 tygodni lub do momentu wysiewu kolejnej uprawy głównej.

- **Praktyka Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia**
 - ✓ wariant podstawowy – 1 pkt
 - ✓ wariant z wapnowaniem – 3 pkt

Celem jest właściwe zarządzanie nawożeniem dostosowanym do zasobności gleb i potrzeb roślin. Służy do tego między innymi analiza gleb i systemów wspomagania decyzji w zakresie nawożenia. Efektem ma być zmniejszenie zużycia nawozów. Opracowanie i przestrzeganie planu dodatkowo może ograniczyć emisję tlenków azotu do atmosfery. Chroni to powietrze oraz zapobiega przedostawaniu się składników zawartych w nawozach (szczególnie azotu i fosforu), do wód powierzchniowych i podziemnych. Dzięki temu poprawia się jakość wód.

Plan nawozowy sporządzamy do powierzchni gruntów ornych i trwałych użytków zielonych w gospodarstwie. Ma być oparty o bilans azotu (N) oraz chemiczną analizę gleby, w laboratorium wykonującym badania agrochemiczne gleb w oparciu o próbki gleby (pobrane zgodnie z normą w zakresie pobierania próbek do badań agrochemicznych gleby z poszczególnych działek rolnych położonych na gruntach ornych i trwałych użytkach zielonych).

Plan nawozowy ma określać dawki składników pokarmowych (N, P, K i Mg oraz potrzeby wapnowania). Sporządza się go na piśmie lub przy użyciu narzędzia INTER-NAW lub innego narzędzia służącego opracowaniu planu nawozowego. Rolnika obowiązuje przestrzeganie planu – dopuszczalne jest jednak stosowanie niższych dawek nawozów, niż określone w planie nawozowym.

Wsparcie do danej działki rolnej w zakresie wapnowania przysługuje raz na 4 lata do gruntów o pH $\leq 5,5$, które zostały podane zabiegowi wapnowania, jeżeli rolnik w terminie 4 lat poprzedzających rok złożenia wniosku o przyznanie płatności nie otrzymał z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej decyzji w sprawie przyznania dofinansowania na zakup nawozu wapniowego.

Rolnik ma posiadać plan nawozowy, opracowany najpóźniej w terminie 25 dni od upływu termin składania wniosków o przyznanie płatności. Taki plan może uwzględniać również nawożenie działek z uprawami ozimymi deklarowanymi jako plon główny w 2023 roku lub do 30 września danego roku (w przypadku upraw ozimych wysiewanych w roku złożenia wniosku).

Dodatkowo, rolnik ma obowiązek:

- prowadzenia rejestru, z uwzględnieniem stosowania nawozu wapniowego (jeśli dotyczy),
- posiadania imiennego dokumentu potwierdzającego zakup nawozu wapniowego, w którym wskazano jego ilość,
- złożenie oświadczenia o nieotrzymaniu decyzji przyznającej wsparcie do wapnowania z NFOŚiGW.

UWAGA! Nie można łączyć realizacji praktyki *Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia* z:

- płatnościami do obszarów z roślinami miododajnymi, chyba że plan do tych gruntów zostanie sporządzony po 31 sierpnia,
- integrowanej produkcji roślin,
- wieloletnimi pasami kwietnymi (PRŚK).

▪ Praktyka Zróżnicowana struktura upraw – 3 pkt

Celem jest poprawa jakości gleby i odbudowa materii organicznej poprzez wzbogacenie struktury upraw o gatunki roślin, które wpływają na dodatni bilans materii organicznej i na zwiększanie różnorodności biologicznej. Ponadto, praktyka ta przyczynia się do ochrony różnorodności biologicznej i ograniczania monokultur na gruntach ornych.

Praktyka polega na prowadzeniu co najmniej 3 różnych upraw na gruntach ornych w gospodarstwie, przy czym:

- ✓ udział głównej uprawy w strukturze zasiewów nie przekracza 65% i udział trzeciej lub, w przypadku większej liczby upraw, łącznie trzeciej i kolejnych upraw nie może być mniejszy niż 10%,

UWAGA!

Grunty ugorowane, grunty zgłoszone do płatności do obszarów z roślinami miododajnymi oraz ogródki bioróżnorodności nie mogą stanowić jednej z trzech największych upraw.

- ✓ co najmniej 20% w strukturze zasiewów stanowią: uprawy gatunków roślin mających pozytywny wpływ na bilans glebowej materii organicznej (m.in. bobowate),
- ✓ udział łącznie zbóż w strukturze zasiewów nie przekracza 65%,
- ✓ udział upraw mających ujemny wpływ na bilans materii organicznej (m.in. okopowe) nie przekracza 30%.

Za odrębną uprawę uznaje się uprawę zgodnie z definicją określoną w ramach normy GAEC 7, czyli tak, jak do celów zmianowania i dywersyfikacji upraw:

- ✓ rodzaj roślin,
- ✓ formę jarą i ozimą tego samego rodzaju roślin,
- ✓ gatunek roślin z rodzin – kapustowatych (*Brassicaceae*), psiankowatych (*Solanaceae*), dyniowatych (*Cucurbitaceae*),
- ✓ grunt ugorowany,
- ✓ trawy lub inne zielne rośliny pastewne.

Rodzina, rodzaj i gatunek roślin są określone zgodnie z klasyfikacją botaniczną, np. pszenica jara i ozima są odrębnymi uprawami, zgodnie z tą definicją. Definicja uprawy jest taka sama, jak w zazielenieniu.

UWAGA!

Wykazy upraw mających pozytywny wpływ na bilans glebowej materii organicznej, zbóż oraz upraw mających ujemny wpływ na bilans materii organicznej, których dotyczą wymogi określone w pkt. 2, 3 i 4 są wymienione w załączniku do rozporządzenia.

▪ Praktyka Wymieszanie obornika na gruntach ornych w ciągu 12 godzin od aplikacji – 2 pkt

Celem jest ograniczenie emisji amoniaku do atmosfery, poprawa jakości gleb i zwiększenie sekwestracji węgla w glebie.

Potwierdzeniem realizacji praktyki będzie przesłanie zdjęć geotagowanych z wykorzystaniem aplikacji udostępnionej przez ARiMR. Zdjęcie należy przesłać w terminie 14 dni od zrealizowania praktyki (jeżeli była ona zrealizowana po dniu, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności i nie później niż do dnia 7 listopada w roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności) albo w terminie 14 dni od złożenia wniosku o przyznanie płatności (jeżeli praktyka była zrealizowana, przed dniem złożenia tego wniosku o przyznanie płatności lub przed 15 marca).

Na zasadzie odstępstwa w 2023 roku, jeżeli rolnik nie mógł wykonać zdjęcia geotagowanego, miał obowiązek dostarczenia oświadczenia o wykonaniu praktyki oraz do prowadzenia rejestru zabiegów agrotechnicznych, w którym znajdują się zapisy potwierdzające jej wykonanie.

W przypadku, gdy rolnik kupił obornik, żeby zrealizować tę praktykę musi posiadać imienny dokument potwierdzający zakup.

UWAGA!

Dopuszcza się udzielenie płatności w ramach praktyki za nawożenie obornikiem w roku składania wniosków o płatności i przed rozpoczęciem terminu ich składania.

▪ Praktyka Stosowanie płynnych nawozów naturalnych innymi metodami niż rozbryzgowo – 3 pkt

Praktyka ma umożliwić lepsze wykorzystanie składników pokarmowych z nawozów naturalnych, a jednocześnie ograniczyć emisję amoniaku i podtlenku azotu.

Potwierdzeniem realizacji praktyki jest przesłanie zdjęć geotagowanych z wykorzystaniem aplikacji udostępnionej przez ARiMR. Zdjęcia należy przesyłać w terminie 14 dni od zrealizowania praktyki (jeżeli zabieg został wykonany po dniu, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności i nie później niż do 7 listopada w roku, w którym został złożony taki wniosek).

Można to zrobić także w terminie 14 dni od złożenia wniosku o przyznanie płatności (jeżeli praktyka była zrealizowana przed złożeniem wniosku o przyznanie płatności lub przed 15 marca). Na zasadzie odstępstwa, w 2023 roku, jeżeli rolnik nie mógł wykonać zdjęcia geotagowanego, miał obowiązek dostarczenia oświadczenia o wykonaniu praktyki oraz prowadzenia rejestru zabiegów agrotechnicznych, w którym znalazły się zapisy potwierdzające jej wykonanie.

Jeśli rolnik, na potrzeby realizacji praktyki, kupił nawóz naturalny płynny, musi posiadać imienny dokument potwierdzający jego zakup.

▪ Praktyka Uproszczone systemy uprawy – 4 pkt

Praktyka ma zapobiegać erozji wodnej i wietrznej, poprawić strukturę i porowatość gleby oraz zwiększyć zawartość substancji organicznej w wierzchniej warstwie gleby, a także ograniczyć parowanie wody z gleby oraz straty azotu zimą.

Uprawa roślin ma być prowadzona w formie uprawy konserwującej, bezorkowej lub pasowej (*strip till*). Zabiegi uprawowe w danym roku mają być wykonywane z odstępami od uprawy płuźnej w zespole uprawek późniejszych i przedsięwziętych. Po zbiorze uprawy pozostawia się na polu całość resztek późniejszych w formie mulczu.

Punkty za realizację tej praktyki są przyznawane do powierzchni gruntów ornych, z wyjątkiem gruntów, na których jest prowadzona uprawa zerowa, są uprawiane trawy lub inne zielne rośliny pastewne.

Dodatkowo, rolnika obowiązuje prowadzenie rejestru zabiegów agrotechnicznych.

▪ Praktyka Wymieszanie słomy z glebą – 2 pkt

Praktyka ma na celu poprawę żyzności gleby. Polega na rozdrobieniu i przyoraniu lub wymieszaniu z glebą całej słomy po zbiorze plonu głównego. Przez słomę rozumie się pozostałe po oddzieleniu ziarna lub nasion suche źdźbła, łodygi, liście, plewy, łuszczyzny i strączyzny dojrzałych roślin uprawnych zbożowych (w tym kukurydzy), oleistych i bobowatych. Rolnik ma obowiązek do prowadzenia rejestru zabiegów agrotechnicznych.

System punktowy

System punktowy oznacza, że do każdej z praktyk jest przypisana określona liczba punktów. Wartość punktów jest wyliczona na podstawie stawek płatności stanowiących rekompensatę dodatkowych kosztów i utraconych dochodów w wyniku realizacji danej praktyki.

Warunkiem ubiegania się o przyznanie tych płatności jest uzyskanie minimalnej liczby punktów stanowiącej iloczyn:

- 25% powierzchni użytków rolnych w gospodarstwie oraz
- 5 pkt przyznawanych za hektar.

Na przykład: gospodarstwo o powierzchni 10 ha użytków rolnych musi uzyskać minimalną liczbę punktów 12,5 pkt, co zostało wyliczone w następujący sposób:

$$25\% * 10 \text{ ha} = 2,5 \text{ ha}$$

$$2,5 \text{ ha} * 5 \text{ pkt/ha} = 12,5 \text{ pkt}$$

Oznacza to, że jeżeli rolnik posiada gospodarstwo o powierzchni 10 ha, to aby złożyć wniosek o przyznanie płatności do rolnictwa węglowego i zarządzania składnikami odżywczymi, powinien realizować wybrane przez siebie praktyki w takiej liczbie i na takiej powierzchni, która pozwoli mu uzyskać minimum 12,5 pkt.

II. EKOSCHEMAT OBSZARY Z ROŚLINAMI MIODODAJNYMI

Celem jest zachęcenie rolników do tworzenia obszarów z roślinami miododajnymi, stanowiącymi długotrwałe, różnorodne i bezpieczne żerowiska dla pszczoły miodnej i dzikich owadów zapylających. Ma to chronić różnorodność biologiczną.

Realizacja ekoschematu polega na stworzeniu obszaru z roślinami miododajnymi przez wysiew mieszanki składającej się z co najmniej dwóch gatunków roślin miododajnych. W składzie tej mieszanki ma się znaleźć co najmniej jeden gatunek roślin miododajnych z gatunków nieprodukcyjnych. Jednocześnie gatunki o charakterze produkcyjnym nie mogą dominować w tej mieszance.

Wykazy gatunków roślin do wykorzystania są wymienione w załącznikach do rozporządzenia. Dodatkowo, na terenie obszaru z roślinami miododajnymi, do 31 sierpnia obowiązuje zakaz prowadzenia produkcji rolnej (w tym zakaz wypasu i koszenia) oraz zakaz stosowania środków ochrony roślin. Zakaz ten nie dotyczy prowadzenia pasiek.

UWAGA!

Powierzchnia obszarów z roślinami miododajnymi nie może być zgłoszona jako realizacja normy GAEC 8.

III. EKOSCHEMAT RETENCJONOWANIE WODY NA TRWAŁYCH UŻYTKACH ZIELONYCH

Celem jest promowanie retencjonowania wody, które poprawia gospodarkę wodną, a także ogranicza emisję dwutlenku węgla do atmosfery (poprzez ograniczenie rozkładu materii organicznej).

Warunkiem uzyskania płatności jest wystąpienie na TUZ zalania lub podtopienia. Zalanie lub podtopienie występuje, gdy stan wysycenia profilu glebowego wodą utrzymuje się na poziomie przynajmniej 80%, co najmniej przez 12 następujących po sobie dni, w okresie od 1 maja do 30 września roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności.

Płatność dotyczy TUZ objętych równolegle wsparciem: ekologicznym lub w ramach praktyki Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt (w ramach płatności do rolnictwa węglowego i zarządzania składnikami odżywczymi), lub rolno-środowiskowo-klimatycznym związanym z zachowaniem niektórych cennych siedlisk przyrodniczych i siedlisk zagrożonych gatunków ptaków lub ekstensywnym użytkowaniem łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000.

UWAGA!

Rolnik nie wskazuje we wniosku działek, które mogą być zalane wodą, a jedynie zaznacza chęć ubiegania się o tę płatność. Informacje o wystąpieniu zalania lub podtopienia TUZ są przekazywane przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – PIB do ARiMR, na podstawie danych satelitarnych.

IV. EKOSCHEMAT PROWADZENIE PRODUKCJI ROŚLINNEJ W SYSTEMIE INTEGROWANEJ PRODUKCJI ROŚLIN

Płatność jest przyznawana do powierzchni upraw prowadzonych w danym roku, zgodnie z metodykami integrowanej produkcji roślin (IP) pod nadzorem podmiotu certyfikującego oraz do powierzchni trwałych użytków zielonych odpowiadającej powierzchni upraw prowadzonych w systemie IP.

Szczegóły dotyczące IP oraz metodyki, są dostępne na stronie Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa:

<https://piorin.gov.pl/integrowana-produkcja/>

Dodatkowo rolnik musi zachować w danym roku kalendarzowym wszystkie posiadane w gospodarstwie trwałe użytki zielone, co wpłynie pozytywnie na magazynowanie glebowej substancji organicznej i próchnicy.

V. EKOSCHEMAT BIOLOGICZNA OCHRONA UPRAW

Celem jest ograniczenie stosowania chemicznych środków ochrony roślin. Będzie miało pozytywny wpływ na ochronę różnorodności biologicznej i zmniejszy przenikanie chemicznych środków ochrony roślin do środowiska. Płatności będą przyznawane za stosowanie zabiegu ochrony roślin z wykorzystaniem biologicznej ochrony roślin przy użyciu preparatów mikrobiologicznych, jeżeli zgodnie z etykietą danego środka, został zastosowany co najmniej jeden zabieg ochrony upraw przy użyciu środka ochrony roślin. Ma to wyeliminować konieczność wykonania zabiegu chemicznego.

Warunkiem uzyskania płatności jest przekazanie do ARiMR (w terminie do 31 sierpnia) imiennego dokumentu potwierdzającego zakup preparatu mikrobiologicznego, wskazującego jaki środek ochrony roślin został nabyty oraz jego ilość. Przeprowadzenie zabiegu chemicznym środkiem ochrony roślin jest dopuszczone w przypadku, gdy eliminacja danego agrofaga za pomocą zastosowanego mikrobiologicznego środka ochrony roślin okaże się nieskuteczna.

W ramach jednego gospodarstwa można realizować jednocześnie kilka ekoschematów, a niektóre z nich na tej samej powierzchni (działce rolnej) – jednak nie we wszystkich przypadkach. Wyklucza się m.in. realizację kilku interwencji na jednej działce rolnej, w przypadku gdy dochodzi do powielania praktyk. Ekoschematy można łączyć także z niektórymi działaniami starego PROW oraz z nowymi interwencjami rolnośrodowiskowymi czy ekologicznymi – tutaj także należy sprawdzić co z czym można połączyć na tym samym gruncie.

Oto kilka przykładów:

- stosowanie płynnych nawozów naturalnych innymi metodami niż rozbrzgowo można łączyć z większością interwencji,
- obszary z roślinami miododajnymi można łączyć wyłącznie z następującymi interwencjami: opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia, zróżnicowana struktura upraw, uproszczone systemy uprawy, a także z pakietem RŚK PROW 2014–2020. Pakiet 1. Rolnictwo zrównoważone,
- ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt łączy się tylko z czterema interwencjami.

Na stronach 16-18 przedstawiamy tabele ukazujące możliwości lub wykluczenia łączenia interwencji na tej samej działce, w przypadku gruntów ornych oraz na trwałych użytkach zielonych.

VI. EKOSCHEMAT DOBROSTAN ZWIERZĄT

Celem ekoschematu Dobrostan zwierząt jest zachęcenie rolników do promowania podwyższonych warunków dobrostanu zwierząt. Wsparcie można uzyskać za realizację zobowiązań w zakresie dobrostanu, które wykraczają ponad normy wynikające z powszechnie obowiązującego prawa¹ i powszechnie stosowane praktyki.

Zgodnie z oczekiwaniami środowiska rolniczego, Polska zdecydowała o zmianach w Planie Strategicznych dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (PS WPR) w zakresie tego wsparcia. Zniesiono między innymi obowiązek realizacji praktyki polegającej na zapewnieniu zwiększonej o co najmniej 20% powierzchni bytowej w pomieszczeniach lub w budynkach. Do tej pory jej realizacja była warunkiem, po spełnieniu którego można było realizować dodatkowe praktyki dotyczące bydła. Zgłoszono też propozycję zmiany dotyczącą umożliwienia skorzystania z praktyk dodatkowych hodowcom bydła, utrzymywanego w pomieszczeniach lub w budynkach na uwięzi (z wyłączeniem praktyk polegających na zapewnieniu zwiększonej powierzchni bytowej w pomieszczeniach lub w budynkach). Dodatkowo została zgłoszona zmiana polegająca na dodaniu wariantu dobrostan krów mamek utrzymywanych w systemie otwartym.

Wymagania wspólne w ekoschemacie Dobrostan zwierząt:

- Posiadanie odpowiedniej siedziby stada zarejestrowanej zgodnie z przepisami o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt, a w przypadku drobiu – numer zakładu drobiu.
- Wymogi odnoszące się do danej grupy zwierząt dotyczą wszystkich zwierząt tej grupy utrzymywanych w gospodarstwie rolnym.

¹ Rozporządzenie MRiRW z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymywaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 56, poz. 344, z późn. zm.)

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. z 2019, poz. 1966)

Tabela 1. Łączenie ekoschematów z interwencjami obszarowymi

Płatności /Interwencje	Obszary z roślinami miododajnymi	Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi								Retencjonowanie wody na TUZ	Integrowana produkcja roślin	Biologiczna ochrona upraw	
		Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt	Międzyplony ozime lub Wsiewki śródplonowe	Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia	Zróżnicowana struktura upraw	Wymieszanie obornika na gruntach ornych w terminie 12 godzin od jego aplikacji	Stosowanie nawozów naturalnych płynnych innymi metodami niż rozbrzygowo	Uproszczone systemy uprawy	Wymieszanie słomy z glebą				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Obszary z roślinami miododajnymi	Nie	Nie	Nie	Tak ¹⁾	Tak ²⁾	Nie	Nie	Tak	Nie	Nie	Nie	Nie	
Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi	Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt	Nie	Nie	Tak	Nie	Nie	Tak	Nie	Nie	W	Tak	Nie	
	Międzyplony ozime / Wsiewki śródplonowe	Nie	Nie	Tak	Tak	Tak ³⁾	Tak ⁴⁾	Nie	Nie	Nie	Tak	Tak	
	Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia	Tak ¹⁾	Tak	Tak		Tak	Tak	Tak	Tak	Tak ⁵⁾	Nie	Tak	
	Zróżnicowana struktura upraw	Tak ²⁾	Nie	Tak	Tak		Tak	Tak	Tak	Nie	Tak	Tak	
	Wymieszanie obornika na gruntach ornych w terminie 12 godzin od jego aplikacji	Nie	Nie	Tak ³⁾	Tak	Tak		Nie	Nie	Nie	Tak	Tak	
	Stosowanie płynnych nawozów naturalnych innymi metodami niż rozbrzygowo	Nie	Tak	Tak ⁴⁾	Tak	Tak	Nie		Tak	Nie	Tak ⁵⁾	Tak	Tak
	Uproszczone systemy uprawy	Tak	Nie	Nie	Tak	Tak	Nie	Tak		Nie	Nie	Tak	Tak
	Wymieszanie słomy z glebą	Nie	Nie	Nie	Tak	Tak	Nie	Nie	Nie		Nie	Tak	Tak
Retencjonowanie wody na TUZ	Nie	W	Nie	Tak ⁵⁾	Nie	Nie	Tak ⁵⁾	Nie	Nie		Tak ⁵⁾	Nie	
Integrowana produkcja roślin	Nie	Tak	Tak	Nie	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak ⁵⁾		Nie	
Biologiczna ochrona upraw	Nie	Nie	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Nie	Nie		
Rolnictwo ekologiczne (PS WPR 2023-2027)	Nie	Nie	Tak ⁵⁾	Tak	Tak	Tak	Tak	Nie	Tak	W	Nie	Nie	
Rolnictwo ekologiczne (PROW 2014-2020)													

Legenda:

Tak – można łączyć interwencje na jednej działce rolnej

Nie – nie ma możliwości ubiegania się o te interwencje w odniesieniu do jednej działki rolnej

W – uczestnictwo w co najmniej jednej z oznaczonych symbolem „W” interwencji stanowi warunek ubiegania się o ekoschemat Retencjonowanie wody na TUZ (z wyjątkiem wariantu Murawy w ramach RSK)

1) Tak, ale tylko gdy plan nawozowy dotyczy rośliny, która będzie uprawą w plonie głównym w kolejnym roku

2) Tak, ale obszary z roślinami miododajnymi nie mogą stanowić jednej z trzech największych upraw w ramach praktyki Zróżnicowana struktura upraw

3) Tak, jeżeli obornik, odchody drobiu z beźściołowego systemu utrzymywania zwierząt gospodarskich lub produkt pofermentacyjny nie będzie zastosowany bezpośrednio przed wysiewem międzyplonu

4) Tak, jeżeli nawóz lub produkt pofermentacyjny nie będzie zastosowany bezpośrednio przed wysiewem międzyplonu

5) Tak, gdy TUZ spełnia warunek ubiegania się o płatność do retencjonowania wody na trwałych użytkach zielonych

6) Tak, ale z wyłączeniem upraw rolnictwa ekologicznego na zielony nawóz

Interwencje / Warianty / Pakiety	Obszary z roślinami miododajnymi	Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi								Retencjonowanie wody na TUZ	Integrowana produkcja roślin	Biologiczna ochrona upraw
		Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt	Międzyplony ozime lub Wsiewki śródplonowe	Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia	Zróżnicowana struktura upraw	Wymieszanie obornika na gruntach ornych w terminie 12 godzin od jego aplikacji	Stosowanie nawozów naturalnych płynnych innymi metodami niż rozbrzyżowo	Uproszczone systemy uprawy	Wymieszanie słomy z glebą			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Tak	Nie	Nie	W	Nie	Nie
Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Tak	Nie	Nie	W	Nie	Nie
Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Tak	Nie	Nie	W	Nie	Nie
Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie	Nie	Nie	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Nie	Tak	Tak
Wariant Wieleoletnie pasy kwietne	Nie	Nie	Nie	Nie	Tak ⁷⁾	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Wariant Ogródki bioróżnorodności	Nie	Nie	Tak	Tak	Tak ⁸⁾	Tak	Tak	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
RŚK PROW 2014-2020. Pak. 4. Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Tak	Nie	Nie	W	Nie	Nie
RŚK PROW 2014-2020. Pak. 5. Cenne siedliska poza obszarami Natura 2000	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Tak	Nie	Nie	W	Nie	Nie
RŚK PROW 2014-2020. Pak. 1. Rolnictwo zrównoważone	Tak ⁹⁾	Nie	Tak ¹⁰⁾	Tak ¹⁰⁾	Tak ¹⁰⁾	Tak ¹⁰⁾	Tak	Tak	Tak ¹⁰⁾	Nie	Tak ¹⁰⁾	Tak
RŚK PROW 2014-2020. Pak. 2: Ochrona gleb i wód Wariant 2.1. Międzyplony	Nie	Nie	Nie	Tak	Tak	Tak	Tak	Nie	Nie	Nie	Tak	Tak
RŚK PROW 2014-2020. Pakiet 3. Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
RŚK PROW 2014-2020. Pak. 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie	Nie	Nie	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Nie	Tak	Tak

Legenda:

Tak – można łączyć interwencje na jednej działce rolnej

Nie – nie ma możliwości ubiegania się o te interwencje w odniesieniu do jednej działki rolnej

W – uczestnictwo w co najmniej jednej z oznaczonych symbolem „W” interwencji stanowi warunek ubiegania się o ekoschemat Retencjonowanie wody na TUZ (z wyjątkiem wariantu Murawy w ramach RŚK)

7) Tak, ale wieloletnie pasy kwietne nie mogą stanowić jednej z trzech największych upraw w ramach praktyki Zróżnicowana struktura upraw

8) Tak, ale Ogródki bioróżnorodności nie mogą stanowić jednej z trzech największych upraw w ramach praktyki Zróżnicowana struktura upraw

9) Tak, ale Obszary z roślinami miododajnymi nie mogą stanowić jednej z czterech największych upraw w ramach Pakietu 1. Rolnictwo zrównoważone

10) Tak, ale tylko na gruntach ornych dodanych do gospodarstwa w trakcie realizacji zobowiązania w ramach Pakietu 1. Rolnictwo zrównoważone Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego PROW 2014-2020

- Zwierzęta objęte wymogami są oznakowane i zarejestrowane, zgodnie z przepisami o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt.
- Rolnik realizujący interwencję dotyczącą dobrostanu zwierząt ma obowiązek odbycia szkolenia z zakresu metod ograniczających stosowanie antybiotyków (wymóg od 2024 roku).
- Rolnik posiada plan poprawy dobrostanu zwierząt (w przypadku bydła plan nie dotyczy praktyk polegających na zapewnieniu wypasu, wybiegu, ściółki, a także późniejszego odsadzania cieląt w odniesieniu do krów mlecznych).
- W odniesieniu do świń i bydła – obowiązuje system punktowy. Oznacza to, że rolnik może wybrać z listy praktyk te, które chce realizować w swoim gospodarstwie. Natomiast w odniesieniu do owiec, kóz, koni i drobiu obowiązuje system wariantowy – płatność przysługuje za realizację pakietu wymogów.
- System punktowy polega na wycenie poszczególnych praktyk, wpływających na poprawę dobrostanu zwierząt (na podstawie wyliczonych stawek płatności dobrostanowych stanowiących rekompensatę za utracone korzyści i za dodatkowe koszty).

Wymagania specyficzne dla danego gatunku/grupy technologicznej zwierząt objętych ekoschematem Dobrostan zwierząt:

LOCHY

Wszystkie lochy w gospodarstwie rolnym są indywidualnie oznakowane i zarejestrowane, zgodnie z przepisami o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt – w przypadku dobrostanu loch.

Lochy nie są utrzymywane w systemie jarzmowym, dopuszcza się jednak ich utrzymywanie w jarzmie w okresie okołoporodowym, jednak nie dłużej niż przez 14 dni.

Lochom zapewnia się powierzchnię bytową, zwiększoną o co najmniej 20% lub o co najmniej 50% w pomieszczeniach/budynkach.

W przypadku realizacji praktyki polegającej na zapewnieniu zwiększonej powierzchni bytowej, rolnik może dodatkowo realizować praktyki:

- ✓ zapewnienie utrzymania na ściółce ze słomy lub podobnego materiału powierzchni pozwalającej na jednoczesny odpoczynek loch,

- ✓ późniejsze odsadzanie prosiąt – nie wcześniej niż w 35. dniu od urodzenia.

Tabela 2. Minimalne wielkości powierzchni dla loch

Lochy				
Lp.		Obowiązujące normy prawne*	Wymogi obowiązujące w dobrostanie – zwiększona o co najmniej 20% powierzchnia bytowa	Wymogi obowiązujące w dobrostanie – zwiększona o co najmniej 50% powierzchnia bytowa
1.	Powierzchnia kojca, dla loch w okresie porodu i odchowu prosiąt ssących	co najmniej 3,5 m ²	co najmniej 4,2 m ²	co najmniej 5,25 m ²
2.	Powierzchnia kojca w przeliczeniu na jedną sztukę powinna wynosić, w przypadku utrzymywania grupowo:			
	Loch	co najmniej 2,25 m ² , przy czym w przypadku loch prośnych, co najmniej 1,3 m ² powierzchni kojca powinno stanowić stałe podłoże i nie więcej niż 15% tego podłoża – otwory odpływowe	co najmniej 2,7 m ² , przy czym w przypadku loch prośnych, co najmniej 1,3 m ² powierzchni kojca powinno stanowić stałe podłoże i nie więcej niż 15% tego podłoża – otwory odpływowe	co najmniej 3,4 m ² , przy czym w przypadku loch prośnych, co najmniej 1,3 m ² powierzchni kojca powinno stanowić stałe podłoże i nie więcej niż 15% tego podłoża – otwory odpływowe
	Loszek po pokryciu	co najmniej 1,64 m ² , przy czym co najmniej 0,95 m ² powierzchni kojca powinno stanowić stałe podłoże i nie więcej niż 15% tego podłoża – otwory odpływowe	co najmniej 2 m ² , przy czym co najmniej 0,95 m ² powierzchni kojca powinno stanowić stałe podłoże i nie więcej niż 15% tego podłoża – otwory odpływowe	co najmniej 2,5 m ² , przy czym co najmniej 0,95 m ² powierzchni kojca powinno stanowić stałe podłoże i nie więcej niż 15% tego podłoża – otwory odpływowe
3.	Loch	do 5 sztuk – powinna być większa o 10%**, powyżej 39 sztuk – może być mniejsza o 10%**	do 5 sztuk – powinna być większa o 10%** czyli 3 m ² , powyżej 39 sztuk – może być mniejsza o 10%** czyli 2,4 m ²	do 5 sztuk – powinna być większa o 10%** czyli 3,8 m ² , powyżej 39 sztuk – może być mniejsza o 10%** czyli 3 m ²
	Loszek po pokryciu	do 5 sztuk – powinna być większa o 10%**, powyżej 39 sztuk – może być mniejsza o 10%**	do 5 sztuk – powinna być większa o 10%** czyli 2,2 m ² , powyżej 39 sztuk – może być mniejsza o 10%** czyli 1,8 m ²	do 5 sztuk – powinna być większa o 10%** czyli 2,7 m ² , powyżej 39 sztuk – może być mniejsza o 10%** czyli 2,2 m ²
4.	Powierzchnia kojca w przeliczeniu na jedną sztukę powinna wynosić, w przypadku utrzymywania pojedynczo:			
	Loch***	co najmniej: długość – długość zwierzęcia powiększona o 0,3 m, nie mniej jednak niż 2 m, szerokość 0,6 m.	co najmniej 2,7 m ²	co najmniej 3,4 m ²

(*) Rozporządzenie MRiRW z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymywaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 56, poz. 344, z późn. zm.)

(**) w stosunku do wartości wskazanych w pkt 2.

(***) Dotyczy gospodarstw utrzymujących mniej niż 10 loch lub loszek od 4. tygodnia po pokryciu do tygodnia przed przewidywanym terminem prosięcia

TUCZNIKI

Do płatności kwalifikują się tuczniki, pochodzące od loch utrzymywanych w gospodarstwach, realizujących interwencję dotyczącą dobrostanu loch. Mogą to być także tuczniki pochodzące od loch utrzymywanych w siedzibie stada, położonej nie dalej niż 50 km (w linii prostej) od siedziby stada, w której będą utrzymywane tuczniki w dobrostanie.

Tucznikom zapewnia się powierzchnię bytową, zwiększoną o co najmniej 20% lub o co najmniej 50% w pomieszczeniach/budynkach.

W przypadku realizacji praktyki polegającej na zapewnieniu zwiększonej powierzchni bytowej, rolnik może dodatkowo realizować praktykę dotyczącą:

- zapewnienia utrzymania na ściółce ze słomy lub podobnego materiału na powierzchni pozwalającej na jednoczesny odpoczynek zwierząt.

W przypadku gospodarstw, w których prowadzi się cykl zamknięty świń, a jednocześnie rolnik realizuje jednocześnie dobrostan loch i dobrostan tuczników – możliwe jest otrzymanie dodatkowej płatności. Jest to płatność do tuczniaka, kwalifikującego się do płatności w ramach dobrostanu tuczników urodzonego w tym gospodarstwie.

Tabela 3. Minimalne wielkości powierzchni dla tuczników

Tuczniki				
Lp.		Obowiązujące normy prawne*	Wymogi obowiązujące w dobrostanie – zwiększona o co najmniej 20% powierzchnia bytowa	Wymogi obowiązujące w dobrostanie – zwiększona o co najmniej 50% powierzchnia bytowa
1.	Powierzchnia kojca w przeliczeniu na jedną sztukę powinna wynosić, w przypadku utrzymywania grupowego dla warchlaków i tuczników o masie ciała, co najmniej:			
	do 10 kg	0,15 m ²	0,18 m ²	0,23 m ²
	powyżej 10 do 20 kg	0,2 m ²	0,24 m ²	0,3 m ²
	powyżej 20 do 30 kg	0,3 m ²	0,36 m ²	0,45 m ²
	powyżej 30 do 50 kg	0,4 m ²	0,48 m ²	0,6 m ²
	powyżej 50 do 85 kg	0,55 m ²	0,66 m ²	0,83 m ²
	powyżej 85 do 110 kg	0,65 m ²	0,78 m ²	0,98 m ²
	powyżej 110 kg	1 m ²	1,2 m ²	1,5 m ²

(*) Rozporządzenie MRiRW z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymywaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 56, poz. 344, z późn. zm.)

W przypadku świń (loch i tuczniki) – zapewnienie stałego dostępu do odpowiednich, wystarczających dla danej grupy technologicznej, ilości materiałów wzbogacających lub przedmiotów absorbujących ich uwagę.

KROWY MLECZNE

W ramach Dobrostanu krów mlecznych rolnik może wnioskować o następujące praktyki:

- ✓ zapewnienie krowom mlecznym wypasu przez co najmniej 120 dni w sezonie wegetacyjnym, bez uwięzi (przez minimum 6 godzin dziennie),
- ✓ zapewnienie krowom mlecznym utrzymywanym grupowo bez uwięzi, wolnostanowiskowo powierzchni bytowej, zwiększonej o co najmniej 20% w pomieszczeniach/budynkach,
- ✓ zapewnienie krowom mlecznym, utrzymywanym grupowo, bez uwięzi, wolnostanowiskowo powierzchni bytowej zwiększonej o co najmniej 50% w pomieszczeniach/budynkach,
- ✓ zapewnienie krowom mlecznym utrzymania na ściółce ze słomy lub podobnego materiału lub wydzielenie części ze ściółką ze słomą lub podobnym materiałem o powierzchni pozwalającej na jednoczesny odpoczynek krów,
- ✓ zapewnienie krowom mlecznym wybiegu przez co najmniej 4 godzin dziennie przez cały rok,
- ✓ późniejsze odsadzanie cieląt – nie wcześniej niż w 5. dniu od urodzenia.

W przypadku utrzymywania bydła na uwięzi w pomieszczeniu/budynku rolnik może realizować praktyki w zakresie zapewnienia wypasu, wybiegu, ściółki oraz późniejszego odsadzania cieląt.

Tabela 4. Minimalne wielkości powierzchni dla krów mlecznych

Krowy mleczne				
Lp.		Obowiązujące normy prawne*	Wymogi obowiązujące w dobrostanie – zwiększona o co najmniej 20% powierzchnia bytowa	Wymogi obowiązujące w dobrostanie – zwiększona o co najmniej 50% powierzchnia bytowa
1.	W systemie wolnostanowiskowym z wydzielonymi legowiskami:			
	wymiary wydzielonego legowiska	długość – co najmniej 2,1 m, szerokość – co najmniej 1,1 m,	długość – co najmniej 2,1 m, szerokość – co najmniej 1,1 m,	długość – co najmniej 2,1 m, szerokość – co najmniej 1,1 m,
	powierzchnia odpasowo – ruchowa	–	co najmniej 4 m ²	co najmniej 5 m ²

2.	Powierzchnia, w przeliczeniu na jedną sztukę w systemie wolnostanowiskowym bez wydzielonych legowisk na ściółce	co najmniej 4,5 m ²	co najmniej 5,4 m ²	co najmniej 6,8 m ²
----	---	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------

(*) Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. z 2019, poz. 1966).

KROWY MAMKI UTRZYMYWANE W POMIESZCZENIACH LUB W BUDYNKACH

Wymogami objęte są krowy mamki, cielęta, opasy o masie ciała do 300 kg i jałówki użytkowane w kierunku mięsnym.

W ramach Dobrostanu krów mamek, utrzymywanych w pomieszczeniach lub w budynkach, rolnik może wnioskować o następujące praktyki:

- zapewnienie zwierzętom objętym wymogami, utrzymywanym grupowo, bez uwięzi, wolnostanowiskowo powierzchni bytowej zwiększonej o co najmniej 20% w pomieszczeniach/budynkach,
- zapewnienie zwierzętom objętym wymogami, utrzymywanym grupowo, bez uwięzi, wolnostanowiskowo powierzchni bytowej zwiększonej o co najmniej 50% w pomieszczeniach/budynkach,
- zapewnienie zwierzętom objętym wymogami wypasu przez co najmniej 120 dni w sezonie wegetacyjnym, bez uwięzi (przez minimum 6 godzin dziennie),
- zapewnienie wybiegu przez co najmniej 4 godziny dziennie, przez cały rok,
- zapewnienie zwierzętom objętym wymogami utrzymania na ściółce ze słomy lub podobnego materiału lub wydzielenie części ze ściółką ze słomą lub podobnym materiałem, o powierzchni pozwalającej na jednoczesny odpoczynek krów.

W przypadku utrzymywania bydła na uwięzi w pomieszczeniu lub budynku, rolnik może realizować praktyki w zakresie zapewnienia wypasu, wybiegu oraz ściółki.

Odpowiednia powierzchnia bytowa w pomieszczeniach i budynkach, zgodnie z tabelą podaną w ramach dobrostanu krów mlecznych (krowy) i w ramach dobrostanu opasów (cielęta i opasy o masie ciała do 300 kg) oraz w odniesieniu do jałówek, zgodnie z tabelą 5:

Tabela 5. Minimalne wielkości powierzchni dla jałówek

Jałówki				
Lp.		Obowiązujące normy prawne*	Wymogi obowiązujące w dobrostanie – zwiększona o co najmniej 20% powierzchnia bytowa	Wymogi obowiązujące w dobrostanie – zwiększona o co najmniej 50% powierzchnia bytowa
1.	W systemie wolnostanowiskowym z wydzielonymi legowiskami:	Jałówki powyżej 7. miesiąca ciąży		
		wymiary wydzielonego legowiska: długość – co najmniej 2,1 m, szerokość – co najmniej 1,1 m, powierzchnia odpasowo – ruchowa: –	wymiary wydzielonego legowiska: długość – co najmniej 2,1 m, szerokość – co najmniej 1,1 m, powierzchnia odpasowo – ruchowa: co najmniej 4 m ²	wymiary wydzielonego legowiska: długość – co najmniej 2,1 m, szerokość – co najmniej 1,1 m, powierzchnia odpasowo – ruchowa: co najmniej 5 m ²
		Jałówki powyżej 6. miesiąca życia, ale nie dłużej niż do 7. miesiąca ciąży		
		wymiary wydzielonego legowiska: długość – co najmniej 1,9 m, szerokość – co najmniej 0,9 m, powierzchnia odpasowo – ruchowa: –	wymiary wydzielonego legowiska: długość – co najmniej 1,9 m, szerokość – co najmniej 0,9 m, powierzchnia odpasowo – ruchowa: – 4 m ²	wymiary wydzielonego legowiska: długość – co najmniej 1,9 m, szerokość – co najmniej 0,9 m, powierzchnia odpasowo – ruchowa: – 5 m ²
2.	W systemie wolnostanowiskowym bez wydzielonych legowisk na ściółce	Jałówki powyżej 7. miesiąca ciąży		
		co najmniej 4,5 m ²	co najmniej 5,4 m ²	co najmniej 6,8 m ²
		Jałówki powyżej 6. miesiąca życia, ale nie dłużej niż do 7. miesiąca ciąży		
3.	W systemie wolnostanowiskowym bez wydzielonych legowisk i ściółki	Jałówki powyżej 19. miesiąca życia, jednak nie dłużej niż do 7. miesiąca ciąży		
		co najmniej 2 m ²	co najmniej 2,2 m ²	co najmniej 3 m ²
		Jałówek powyżej 6. miesiąca życia do 19. miesiąca życia		
		co najmniej 1,6 m ²	co najmniej 1,9 m ²	co najmniej 2,4 m ²

(*) Rozporządzenie MRiRW z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. z 2019, poz. 1966).

KROWY MAMKI UTRZYMYWANE W SYSTEMIE OTWARTYM

Wymogami są objęte krowy mamki, cielęta, opasy o masie ciała do 300 kg i jałówki użytkowane w kierunku mięsnym.

Zwierzęta są utrzymywane bez uwięzi.

Krowom mamkom, cielętom, opasom o masie ciała do 300 kg i jałówkom użytkowanym w kierunku mięsnym, zapewnia się zewnętrzną powierzchnię bytową, zwiększoną o co najmniej 20%.

Tabela 6. Minimalne wielkości powierzchni zewnętrznych dla bydła

Zwierzęta objęte wymogami			
Lp.		Obowiązujące normy prawne*	Wymogi obowiązujące w dobrostanie – zwiększona o co najmniej 20% powierzchnia bytowa
Powierzchnia, na której utrzymywane jest bydło na 1 sztukę wynosi, co najmniej:			
1.	Cielęta	5 m ²	6 m ²
2.	Jałówki	10 m ²	12 m ²
3.	Opasy do 300 kg	–	12 m ²
4.	Krowy	15 m ²	18 m ²

Rozporządzenie MRiRW z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. z 2019, poz. 1966).

Rozporządzenie MRiRW z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymywaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 56, poz. 344, z późn. zm.).

OPASY

W przypadku opasów, które nie pochodzą od krów mamek objętych interwencją – do płatności kwalifikuje się bydło opasowe w wieku od ukończenia 4. miesiąca do ukończenia 18. miesiąca, utrzymywane w danym gospodarstwie w tym okresie, co najmniej przez 120 dni.

W przypadku opasów, które pochodzą od krów mamek objętych interwencją – do płatności kwalifikuje się bydło opasowe o masie ciała powyżej 300 kg, do ukończenia 18. miesiąca, utrzymywane w danym gospodarstwie, w tym okresie, co najmniej przez 120 dni.

Wymogami objęte jest bydło opasowe w wieku kwalifikującym się do płatności.

W ramach Dobrostanu opasów, utrzymywanych w pomieszczeniach lub w budynkach, rolnik może wnioskować o następujące praktyki:

- zapewnienie zwierzętom objętym wymogami, utrzymywanym grupowo, bez uwięzi wolnostanowiskowo zwiększonej o co najmniej 20% powierzchni bytowej w pomieszczeniach/budynkach,
- zapewnienie zwierzętom objętym wymogami utrzymywanym grupowo, bez uwięzi, wolnostanowiskowo powierzchni bytowej, zwiększonej o co najmniej 50% w pomieszczeniach/budynkach
- zapewnienie zwierzętom objętym wymogami wypasu przez co najmniej 120 dni w sezonie wegetacyjnym, bez uwięzi (przez minimum 6 godzin dziennie).
- zapewnienie zwierzętom objętym wymogami wybiegu przez co najmniej 4 godzin dziennie. przez cały rok,
- zapewnienie zwierzętom objętym wymogami utrzymania na ściółce ze słomy lub podobnego materiału lub wydzielenie części ze ściółką ze słomą lub podobnym materiałem o powierzchni pozwalającej na jednoczesny odpoczynek krów,

W przypadku utrzymywania bydła na uwięzi w pomieszczeniu lub budynku, rolnik może realizować praktyki w zakresie zapewnienia wypasu, wybiegu oraz ściółki.

Do płatności dobrostanowej w ramach Dobrostanu opasów kwalifikuje się bydło o określonym (w komputerowej bazie danych prowadzonej przez ARiMR) typie użytkowym mlecznym lub mięsnym. W przypadku bydła w typie użytkowym kombinowanym – o mlecznym lub mięsnym kierunku użytkowania, w odniesieniu do którego rolnik określił przeznaczenie do opasu.

Tabela 7. Minimalne wielkości powierzchni dla opasów

Opasy				
Lp.		Obowiązujące normy prawne	Wymogi obowiązujące w dobrostanie – zwiększona o co najmniej 20% powierzchnia bytowa	Wymogi obowiązujące w dobrostanie – zwiększona o co najmniej 50% powierzchnia bytowa
Cielęta*				
1.	Utrzymywane pojedynczo – wymiary kojca***	<ul style="list-style-type: none"> • szerokość – co najmniej wysokość cielęcia w kłębie, • długość – co najmniej 1,1 długości ciała cielęcia mierzonej od czubka nosa do ogonowej krawędzi guza kulszowego, 	<ul style="list-style-type: none"> • szerokość – co najmniej wysokość cielęcia w kłębie +20%, • długość – co najmniej 1,1 długości ciała cielęcia mierzonej od czubka nosa do ogonowej krawędzi guza kulszowego + 20% 	<ul style="list-style-type: none"> • szerokość – co najmniej wysokość cielęcia w kłębie +50%, • długość – co najmniej 1,1 długości ciała cielęcia mierzonej od czubka nosa do ogonowej krawędzi guza kulszowego + 50%
	Utrzymywane grupowo – powierzchnia kojca w przeliczeniu na jedną sztukę	<ul style="list-style-type: none"> • 1,5 m² – dla cieląt o masie ciała do 150 kg, • 1,7 m² – dla cieląt o masie ciała powyżej 150 do 220 kg, • 1,8 m² – dla cieląt o masie ciała powyżej 220 kg. 	<ul style="list-style-type: none"> • 1,8 m² – dla cieląt o masie ciała do 150 kg, • 2 m² – dla cieląt o masie ciała powyżej 150 do 220 kg, • 2,2 m² – dla cieląt o masie ciała powyżej 220 kg. 	<ul style="list-style-type: none"> • 2,3 m² – dla cieląt o masie ciała do 150 kg, • 2,6 m² – dla cieląt o masie ciała powyżej 150 do 220 kg, • 2,7 m² – dla cieląt o masie ciała powyżej 220 kg.
Opasy**				
2.	Utrzymywane bez uwięzi wolnostanowiskowo bez wydzielonych legowisk na ściółce – powierzchnia w przeliczeniu na jedną sztukę	<ul style="list-style-type: none"> • bydło opasowe o masie ciała do 300 kg – co najmniej 1,6 m² • bydło opasowe o masie ciała powyżej 300 kg – co najmniej 2,2 m² 	<ul style="list-style-type: none"> • bydło opasowe o masie ciała do 300 kg – co najmniej 1,9 m² • bydło opasowe o masie ciała powyżej 300 kg – co najmniej 2,6 m² 	<ul style="list-style-type: none"> • bydło opasowe o masie ciała do 300 kg – co najmniej 2,4 m² • bydło opasowe o masie ciała powyżej 300 kg – co najmniej 3,3 m²
3.	Utrzymywane bez uwięzi wolnostanowiskowo bez wydzielonych legowisk i ściółki	<ul style="list-style-type: none"> • bydło opasowe o masie ciała do 300 kg – co najmniej 1,3 m² • bydło opasowe o masie ciała powyżej 300 kg – co najmniej 1,8 m² 	<ul style="list-style-type: none"> • bydło opasowe o masie ciała do 300 kg – co najmniej 1,6 m² • bydło opasowe o masie ciała powyżej 300 kg – co najmniej 2,2 m² 	<ul style="list-style-type: none"> • bydło opasowe o masie ciała do 300 kg – co najmniej 2 m² • bydło opasowe o masie ciała powyżej 300 kg – co najmniej 2,7 m²

(*) Rozporządzenie MRiRW z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymywaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 56, poz. 344, z późn. zm.).

(**) Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. z 2019, poz. 1966).

(***) Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (czyli Dz.U. z 2022 poz. 572) – pojedynczo można utrzymywać cielęta w wieku powyżej 8 tygodni tylko w gospodarstwach, które posiadają mniej niż 6 sztuk cieląt (w gospodarstwach utrzymujących co najmniej 6 cieląt – zabrania się utrzymania pojedynczo cieląt w wieku powyżej 8 tygodnia życia).

OWCE

Zwierzętom z gatunku owca domowa zapewnia się:

- ✓ wypas lub dostęp do wybiegu – przez co najmniej 120 dni w sezonie wegetacyjnym,
- ✓ zwiększoną o co najmniej 20% powierzchnię bytową w pomieszczeniach/budynkach.

Tabela 8. Minimalne wielkości powierzchni dla owiec

Owce			
Lp.		Obowiązujące normy prawne*	Wymogi obowiązujące w dobrostanie
1.	Powierzchnia pomieszczenia dla owiec utrzymywanych pojedynczo powinna wynosić w przypadku utrzymywania:		
	samicy gatunku owca domowa w wieku powyżej 12 miesięcy	–	co najmniej 2,16 m ²
	samicy gatunku owca domowa w wieku powyżej 12 miesięcy z jagnięciem	co najmniej 2,5 m ² i dodatkowo co najmniej 0,7 m ² dla każdego następnego jagnięcia ssącego	co najmniej 3 m ² i dodatkowo co najmniej 0,84 m ² dla każdego następnego jagnięcia ssącego
	samicy gatunku owca domowa w wieku od 6 do 12 miesięcy	co najmniej 1,5 m ²	co najmniej 1,8 m ²
	samca gatunku owca domowa w wieku powyżej 12 miesięcy**	co najmniej 3 m ²	co najmniej 3,6 m ²
	samca gatunku owca domowa w wieku od 6 do 12 miesięcy***	co najmniej 2 m ²	co najmniej 2,4 m ²
	samca gatunku owca domowa – skopka	co najmniej 0,8 m ²	co najmniej 0,96 m ²
2.	Powierzchnia pomieszczenia dla owiec utrzymywanych grupowo, w przeliczeniu na jedną sztukę, powinna wynosić w przypadku utrzymywania:		
	samicy gatunku owca domowa w wieku powyżej 12 miesięcy	–	co najmniej 1,2 m ²
	samicy gatunku owca domowa w wieku powyżej 12 miesięcy z jagnięciem	co najmniej 1,5 m ² i dodatkowo co najmniej 0,5 m ² dla każdego następnego jagnięcia ssącego	co najmniej 1,8 m ² i dodatkowo co najmniej 0,6 m ² dla każdego następnego jagnięcia ssącego
	samicy gatunku owca domowa w wieku od 6 do 12 miesięcy	co najmniej 0,8 m ²	co najmniej 0,96 m ²
	samca gatunku owca domowa w wieku powyżej 12 miesięcy**	co najmniej 2 m ²	co najmniej 2,4 m ²
	samca gatunku owca domowa w wieku od 6 do 12 miesięcy***	co najmniej 1,5 m ²	co najmniej 1,8 m ²
	samca gatunku owca domowa – skopka	co najmniej 0,6 m ²	co najmniej 0,72 m ²

(*) Rozporządzenie MRiRW z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. z 2019 r., poz. 1966)

(**) nie dotyczy skopków

Zwierzętom z gatunku koza domowa zapewnia się:

- utrzymywanie bez uwięzi,
- zwiększoną co najmniej o 20% powierzchnię bytową w pomieszczeniach/budynkach,
- dostęp do wybiegu przez cały rok – o powierzchni zwiększonej co najmniej o 20%,
- wypas przez co najmniej 120 dni w sezonie wegetacyjnym.

Tabela 9. Minimalne wielkości powierzchni dla kóz

Kozy			
Lp.		Obowiązujące normy prawne*	Wymogi obowiązujące w dobrostanie
1.	Powierzchnia kojca w przypadku utrzymywania pojedynczego w przeliczeniu na jedną sztukę powinna wynosić w przypadku utrzymywania:		
	samicy gatunku koza domowa w wieku powyżej 12 miesięcy	co najmniej 1,5 m ²	co najmniej 1,8 m ²
	samicy gatunku koza domowa w wieku powyżej 12 miesięcy z kózkiem ssącym	co najmniej 1,5 m ² i dodatkowo co najmniej 0,3 m ² dla każdego następnego kózki ssącego	co najmniej 1,8 m ² i dodatkowo co najmniej 0,36 m ² dla każdego następnego kózki ssącego
	samca gatunku koza domowa w wieku powyżej 12 miesięcy	co najmniej 1,5 m ²	co najmniej 1,8 m ²
	samca gatunku koza domowa w wieku powyżej 12 miesięcy przeznaczanego do rozrodu	co najmniej 3 m ²	co najmniej 3,6 m ²
2.	Powierzchnia kojca w przypadku utrzymywania grupowego w przeliczeniu na jedną sztukę powinna wynosić w przypadku utrzymywania:		
	samicy gatunku koza domowa w wieku powyżej 12 miesięcy	co najmniej 1,5 m ²	co najmniej 1,8 m ²
	samicy gatunku koza domowa w wieku powyżej 12 miesięcy z kózkiem ssącym	co najmniej 1,5 m ² i dodatkowo co najmniej 0,3 m ² dla każdego następnego kózki ssącego	co najmniej 1,8 m ² i dodatkowo co najmniej 0,36 m ² dla każdego następnego kózki ssącego
	samca gatunku koza domowa w wieku powyżej 12 miesięcy	co najmniej 1,5 m ²	co najmniej 1,8 m ²
	samca gatunku koza domowa w wieku powyżej 12 miesięcy przeznaczanego do rozrodu	co najmniej 3 m ²	co najmniej 3,6 m ²
	samicy lub samca od odsadzenia do osiągnięcia dojrzałości płciowej, czyli do ukończenia 12 miesięcy.	co najmniej 1 m ²	co najmniej 1,2 m ²

Powierzchnia wybiegu w przeliczeniu na jedną sztukę powinna wynosić w przypadku utrzymywania:			
3.	wszystkie grupy technologiczne z gatunku koza poza samcem w wieku powyżej 12 miesięcy, w tym również samcem w tym wieku przeznaczonym do rozrodu	co najmniej 4 m ²	co najmniej 4,8 m ²
	samca gatunku koza domowa w wieku powyżej 12 miesięcy, w tym również samca w tym wieku przeznaczanego do rozrodu	co najmniej 6 m ²	co najmniej 7,2 m ²

(* Rozporządzenie MRiRW z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. z 2019 r., poz. 1966)

KONIE UTRZYMYWANE W POMIESZCZENIACH LUB BUDYNKACH

Minimalna liczba posiadanych zwierząt – 2 konie w wieku co najmniej 24 miesięcy lub klacz ze źrebięciem zgłoszonym do ARiMR.

Do płatności nie kwalifikują się konie utrzymywane w dzikich lub półdzikich warunkach, pochodzące z obszarów parku narodowego albo parku krajobrazowego, wskazanych zgodnie z przepisami o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt.

Wszystkim zwierzętom zapewnia się:

- utrzymywanie bez uwięzi,
 - ✓ w sezonie wegetacyjnym – wypas lub dostęp do powierzchni zewnętrznych przez co najmniej 140 dni (przez minimum 6 godzin dziennie),
 - ✓ poza sezonem wegetacyjnym – dostęp do powierzchni zewnętrznych lub białalni (przez minimum 2 godzin dziennie) o powiększonej powierzchni, boksów lub w przypadku utrzymywania wolnostanowiskowego w pomieszczeniach/budynkach – powierzchni zwiększonej co najmniej o 20%.

Tabela 10. Minimalne wielkości powierzchni dla koni

Konie			
Lp.		Obowiązujące normy prawne*	Wymogi obowiązujące w dobrostanie
1.	Powierzchnia boksu	konie dorosłe, których wysokość w kłębie wynosi do 1,47 m – co najmniej 6 m ² ,	konie dorosłe, których wysokość w kłębie wynosi do 1,47 m – co najmniej 7,2 m ² ,
		konie dorosłe, których wysokość w kłębie wynosi powyżej 1,47 m – co najmniej 9 m ² ,	konie dorosłe, których wysokość w kłębie wynosi powyżej 1,47 m – co najmniej 10,8 m ² ,
		klacz ze źrebięciem – co najmniej 12 m ² .	klacz ze źrebięciem – co najmniej 14,4 m ²
2.	Powierzchnia w przypadku utrzymywania w systemie wolnostanowiskowym bez uwięzi	konie dorosłe lub młodzię po odsadzeniu od matki – co najmniej 10 m ² , klacz ze źrebięciem – co najmniej 12 m ² .	konie dorosłe lub młodzię po odsadzeniu od matki – co najmniej 12 m ² , klacz ze źrebięciem – co najmniej 14,4 m ² .

(* Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (t. j. Dz. U. z 2019, poz. 1966).

KONIE UTRZYMYWANE W SYSTEMIE OTWARTYM

Minimalna liczba posiadanych zwierząt – 2 konie w wieku co najmniej 24 miesiące lub klacz ze źrebięciem zgłoszonym do ARiMR.

Do płatności nie kwalifikują się konie utrzymywane w dzikich lub półdzikich warunkach, pochodzące z obszarów parku narodowego albo parku krajobrazowego, wskazanych zgodnie z przepisami o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt.

Wszystkim zwierzętom zapewnia się:

- zadaszenie o powierzchni umożliwiającej jednoczesne przebywanie wszystkich koni pod tym zadaszeniem,
- ściółkę pod zadaszeniem,
- powierzchnię zewnętrzną zwiększoną co najmniej o 20% względem powierzchni wymaganej dla systemu otwartego.

Tabela 11. Minimalne wielkości powierzchni dla koni utrzymywanych w systemie otwartym

Konie			
Lp.		Obowiązujące normy prawne*	Wymogi obowiązujące w dobrostanie
1.	Powierzchnia w systemie otwartym	koń dorosły – 0,1 ha	koń** – 0,12 ha

(* Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (t. j. Dz. U. z 2019, poz. 1966),

(**) niezależnie od wieku i płci

KURY NIOSKI

Wymóg posiadania numeru zakładu drobiu, nadanego przez ARiMR
Minimalna liczba posiadanych w gospodarstwie stanowisk – 350.

Wszystkim zwierzętom zapewnia się:

- utrzymanie bez klatek, na ściółce,
- zwiększoną powierzchnię bytową w kurniku – obsada nie większa niż 7 szt./m² powierzchni użytkowej podłogi,
- zwiększoną dostępność gniazd – w przypadku stosowania gniazd pojedynczych nie więcej niż 5 kur niosek/gniazdo, a w przypadku gniazd grupowych nie więcej niż 96 kur niosek/m² powierzchni gniazda,
- grzędę o długości minimum 0,2 m/kurę nioskę,
- stały dostęp do materiałów lub przedmiotów absorbujących uwagę o jakości niewywierającej szkodliwego wpływu na zdrowie.

Obowiązuje zakaz przycinania dziobów u kur niosek.

Tabela 12. Minimalne wymogi dla kur niosek

Kury nioski			
Lp.		Obowiązujące normy prawne*	Wymogi obowiązujące w dobrostanie
1.		utrzymanie klatkowe utrzymanie bez klatek	utrzymanie bez klatek
W przypadku utrzymywania kur niosek bez klatek			
2.	Obsada	maksymalnie 9 szt./m ²	maksymalnie 7 szt./m ²
3.	Gniazdo pojedyncze lub grupowe	maksymalnie 7 kur niosek/gniazdo maksymalnie 120 kur niosek/m ²	maksymalnie 5 kur niosek/gniazdo maksymalnie 96 kur niosek/m ²
4.	Grzędą	co najmniej 0,15 m x liczba kur niosek	co najmniej 0,2 m x liczba kur niosek
5.	Inne	w celu przeciwdziałania wydziobywaniu piór i kanibalizmowi możliwe jest przycinanie dziobów przed ukończeniem 10. dnia życia	zakaz przycinania dziobów
		–	zapewnienie stałego dostępu do materiałów lub przedmiotów absorbujących uwagę o jakości niewywierającej szkodliwego wpływu na zdrowie

(* Rozporządzenie MRiRW z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymywaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 56, poz. 344, z późn. zm.).

KURCZĘTA BROJLERY

Wymóg posiadania numeru zakładu drobiu nadanego przez ARiMR
Minimalna liczba posiadanych w gospodarstwie stanowisk – 500.

Wszystkim zwierzętom zapewnia się:

- zwiększoną powierzchnię bytową w kurniku – maksymalne zagęszczenie obsady nie większe niż 30 kg/m² i jednocześnie nie większe niż 20 szt./m²,
- co najmniej 6 godzin fazy ciemnej na dobę, następującej po fazie jasnej oświetlenia,
- stały dostęp do materiałów lub przedmiotów absorbujących uwagę o jakości niewywierającej szkodliwego wpływu na zdrowie.

Tabela 13. Minimalne wymogi dla kurcząt brojlerów

Kurczęta brojlery			
Lp.		Obowiązujące normy prawne*	Wymogi obowiązujące w dobrostanie
Utrzymywanie kurcząt brojlerów			
1.	Obsada	maksymalnie 33 kg/m ²	maksymalnie 30 kg/m ² i nie więcej niż 20 szt./m ²
2.	Inne	w okresie 7 dni od umieszczenia kurcząt brojlerów w kurniku, a także w okresie 3 dni przed przewidywanym ubojem oświetlenie dostosowuje się do 24-godzinnego rytmu, z okresami zaciemnienia trwającymi co najmniej 6 godzin i co najmniej z jednym okresem nieprzerwanego zaciemnienia, trwającym przynajmniej 4 godziny, z wyłączeniem okresów przyciemniania	co najmniej 6 godzin fazy ciemnej na dobę, następującej po fazie jasnej oświetlenia,
		–	stały dostęp do materiałów lub przedmiotów absorbujących uwagę o jakości niewywierającej szkodliwego wpływu na zdrowie

(* Rozporządzenie MRiRW z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymywaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 56, poz. 344, z późn. zm.).

INDYKI UTRZYMYWANE Z PRZEZNACZENIEM NA PRODUKCJĘ MIĘSA

Wymóg posiadania numeru zakładu drobiu nadanego przez ARiMR,
Minimalna liczba posiadanych w gospodarstwie stanowisk – 100.

Wszystkim zwierzętom zapewnia się:

- zwiększoną powierzchnię bytową w pomieszczeniu/budynku – maksymalne zagęszczenie obsady nie większe niż 50 kg/m²,
- co najmniej 8 godzin fazy ciemnej na dobę, następującej po fazie jasnej oświetlenia,
- stały dostęp do materiałów lub przedmiotów absorbujących uwagę o jakości niewywierającej szkodliwego wpływu na zdrowie.

Tabela 14. Minimalne wymogi dla indyków utrzymywanych z przeznaczeniem na produkcję mięsa

Indyki utrzymywane z przeznaczeniem na produkcję mięsa			
Lp.		Obowiązujące normy prawne*	Wymogi obowiązujące w dobrostanie
Utrzymywanie indyków bez klatek			
1.	Obsada	maksymalnie 57 kg/m ²	maksymalnie 50 kg/m ²
2.	Inne	–	zapewnienie co najmniej 8 godzin fazy ciemnej na dobę, następującej po fazie jasnej oświetlenia
		–	zapewnienie stałego dostępu do materiałów lub przedmiotów absorbujących uwagę, o jakości niewywierającej szkodliwego wpływu na zdrowie

(*) Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. z 2019, poz. 1966).

ZWIERZĘTA UTRZYMYWANE ZGODNIE Z SYSTEMEM ROLNICTWA EKOLOGICZNEGO

Zwierzęta gatunków lub grup technologicznych objętych interwencją, które są utrzymywane zgodnie z systemem rolnictwa ekologicznego, mogą kwalifikować się do płatności na uproszczonych zasadach. Oznacza to, że nie muszą posiadać planu poprawy dobrostanu zwierząt oraz prowadzić rejestru wypasu krów mlecznych. Warunkiem jest potwierdzenie prowadzenia produkcji ekologicznej przez jednostkę certyfikującą.

Możliwość uproszczonej realizacji ekoschematu (w odniesieniu do dobrostanu loch, tuczników, krów mamek i opasów) dotyczy jedynie praktyki polegającej na zapewnieniu zwierzętom powierzchni bytowej zwiększonej o co najmniej 20%, w pomieszczeniach lub budynkach.

W przypadku dobrostanu krów mlecznych, możliwość uproszczonej realizacji ekoschematu dotyczy praktyki polegającej na zapewnieniu zwierzętom powierzchni bytowej w pomieszczeniach lub budynkach, zwiększonej o co najmniej 20% lub praktyki dotyczącej wypasu.

W przypadku gospodarstw, w których prowadzi się cykl zamknięty świń, a rolnik realizuje jednocześnie dobrostan loch i dobrostan tuczników – możliwe jest otrzymanie dodatkowej płatności. Jest to płatność do tuczniaka kwalifikującego się do wsparcia w ramach dobrostanu tuczników i urodzonego w tym gospodarstwie.

Pozostałe praktyki w odniesieniu do świń i bydła realizuje się na zasadach ogólnych.

Na uproszczonych zasadach rolnicy utrzymujący zwierzęta zgodnie z systemem rolnictwa ekologicznego kwalifikują się także do dobrostanu zwierząt w zakresie owiec, kur niosek, kurcząt brojlerów, indyków utrzymywanych z przeznaczeniem na mięso, koni oraz kóz.

JAKIE WSPARCIE MOŻNA OTRZYMAĆ

Budżet ekoschematu „Dobrostan zwierząt” będzie wynosił ok. 275 mln euro co roku. Oznacza to, że przewyższy prawie 4-krotnie budżet przewidziany dla dobrostanu PROW 2014-2020, który wynosił ok. 70 mln euro rocznie. Całkowita kwota (w latach 2023-2027) na ten ekoschemat wynosi 1,377 mld euro. W działaniu Dobrostan zwierząt PROW 2014-2020 było to 211 mln euro (od uruchomienia Dobrostanu w 2020 roku do 2022 roku).

Płatność roczna jest przyznawana do sztuki zwierzęcia.

Płatności stanowią rekompensatę za utracone korzyści i za dodatkowe koszty związane z realizacją praktyk wykraczających ponad obowiązujące lub powszechnie stosowane standardy.

Szacowane stawki płatności będą płacone w przypadku:

- dobrostanu loch – za lochę,
- dobrostanu tuczników – za tuczniaka,
- dobrostanu krów mlecznych – za krowę mleczną,
- dobrostanu krów mamek utrzymywanych w pomieszczeniu/budynku – za krowę mamkę,
- dobrostanu krów mamek utrzymywanych w systemie otwartym – za krowę mamkę,
- dobrostanu opasów – za opasa,

- dobrostanu owiec – za samicę gatunku owca domowa w wieku co najmniej 12 miesięcy,
- dobrostanu kur niosek – za kurę niosek,
- dobrostanu kurcząt brojlerów – za kurczę brojlera,
- dobrostanu indyków utrzymywanych z przeznaczeniem na produkcję mięsa – za indyka,
- dobrostanu koni – utrzymywanych w pomieszczeniu/budynku – za konia w wieku co najmniej 24 miesiące,
- dobrostanu koni – utrzymywanych w systemie otwartym – za konia w wieku co najmniej 24 miesiące,
- dobrostanu kóz – za samicę gatunku koza domowa w wieku co najmniej 12 miesięcy.
-

Tabela 15. Wysokość płatności dobrostanowych (pkt/szt.) – zwierzęta objęte systemem punktowym

Grupa technologiczna Praktyka	Bydło utrzymywane bez uwięzi			Bydło utrzymywane na uwięzi		
	Krowy mleczne	Krowy mamki	Opasy	Krowy mleczne	Krowy mamki	Opasy
Zwiększenie powierzchni bytowej w budynkach/pomieszczeniach o co najmniej 20%	6,9	3,6	0,8	nd	nd	nd
Utrzymanie na ściółce	1,0	0,9	0,9	1,0	0,9	0,9
Późniejsze odsadzanie młodych	1,7	nd	nd	1,7	nd	nd
Wybieg	2,0	1,5	2,8	2,0	1,5	2,8
Wypas	3,1	1,5	2,9	3,1	1,5	2,9
Zwiększenie powierzchni bytowej w budynkach/pomieszczeniach o co najmniej 50%	10,0	9,1	2,0	nd	nd	nd
System otwarty	nd	3,8	nd	nd	nd	nd

Płatności w obrębie danej grupy technologicznej są przyznawane z zastosowaniem progów degresywności (nie dotyczy płatności do zwierząt utrzymywanych w systemie rolnictwa ekologicznego, jeżeli rolnik ubiega się o nie na uproszczonych zasadach):

- do 100 DJP – 100%,
- powyżej 100 DJP do 150 DJP – 75%,
- powyżej 150 DJP – brak płatności.

Dysponując wolnym czasem, warto przeanalizować rozwiązania dotyczące ekoschematów. Pod tą nazwą kryją się bowiem często zabiegi realizowane od dawna w gospodarstwach, jak choćby wymieszanie słomy z glebą, stosowanie nawozów naturalnych płynnych czy wymieszanie obornika na gruntach ornych. Inne wymagają niewielkiego wkładu w postaci zakupu nasion do wysiewu przy realizacji międzyplonów ozimych czy wsiewek śródplonowych. Bardziej skomplikowane, ale warte zauważenia są ekoschematy dotyczące integrowanej produkcji czy zróżnicowanej struktury upraw. W ich przypadku korzyści mogą przynieść bardziej wymierne efekty. Pierwszy to finansowy, a drugi środowiskowy.

Rozsądnie przemyślane ekoschematy będą miały długofalowy wpływ na zwiększenie żyzności gleby, racjonalne nawożenie, poprawę jakości plonów, a w konsekwencji na zwiększone dochody rolnicze.

Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
ul. Zwycięska 8, 53-033 Wrocław
centrala: 71 339 80 21 (22), sekretariat: tel. 71 339 86 56
faks 71 339 79 12
e-mail: sekretariat@dodr.pl
